

Nyhetsbrev fra finansrådene ved Norges delegasjon til EU

Økonominytt

Nr. 1 – Februar 2017

INNHold:

ØKONOMI – STATISTIKK OG INDIKATORER	2
BNP-UTVIKLINGEN I 4. KVARTAL 2016.....	2
TILLIT BLANT BEDRIFTER OG FORBRUKERE.....	3
ARBEIDSLEDIGHET.....	3
PRISSTIGNING	4
EUROGRUPPEN OG ECOFIN	6
EUROGRUPPEN 26. JANUAR 2017.....	6
ECOFIN 27. JANUAR	12
SKATTESAKER	23
MERVERDIAVGIFT: OMVENDT BETALINGSPLIKT	23
EU – MERVERDIAVGIFT: TRE HØRINGER FRA KOMMISSJONEN.....	25

Finansministrene, fra venstre Luis de Guindos Jurado, Michael Noonan og Michel Sapin Photo: European Union

Økonomi – Statistikk og indikatorer

Den økonomiske utviklingen i euroområdet er for tiden sterkere enn i USA. Euroområdet har hatt økonomisk vekst i 14 kvartaler på rad, og arbeidsledigheten har falt til under 10 pst. Sysselsettingsveksten var i januar i år den sterkeste på ni år. Samtidig er de økonomiske tillitsindikatorerne på sitt høyeste på seks år. Realitetene er således klart bedre enn inntrykket som gis om en økonomi som «ikke leverer».

BNP-utviklingen i 4. kvartal 2016

Eurostats første estimat (flash-estimatet) for den sesongkorrigerte [BNP-veksten i 4. kvartal](#) viser oppgang fra de to foregående kvartalene. Fortsatt er veksten i EU28 sterkere enn i euroområdet med 0,6 mot 0,5 pst. fra 3. til 4. kvartal. Veksten i BNP fra samme kvartal i fjor var 1,8 pst. i euroområdet og 1,9 pst. for EU28.

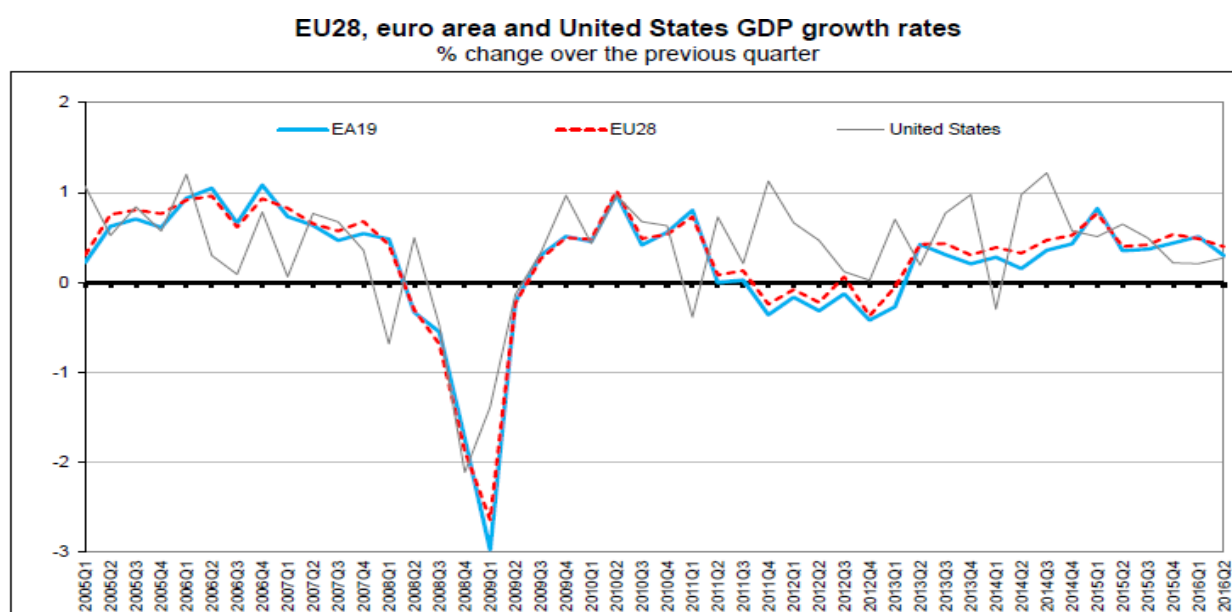
Eurostat gir ikke tall for enkeltland i denne runden, men tidligestimater for Spania og Storbritannia viser fortsatt sterk vekst. Det er også antatt at innenlandsk etterspørsel er den viktigste drivkraften bak veksten som følge av svært ekspansiv pengepolitikk og solid utvikling i arbeidsmarkedet.

Growth rates of GDP in volume
(based on seasonally adjusted data)

	Percentage change compared with the previous quarter				Percentage change compared with the same quarter of the previous year			
	2016				2016			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
EA19	0.5	0.3	0.4	0.5	1.7	1.6	1.8	1.8
EU28	0.5	0.4	0.5	0.6	1.8	1.8	1.9	1.9

Kilde: Eurostat

Figuren nedenfor sammenligner kvartalsveksten i EU28, euroområdet og USA.

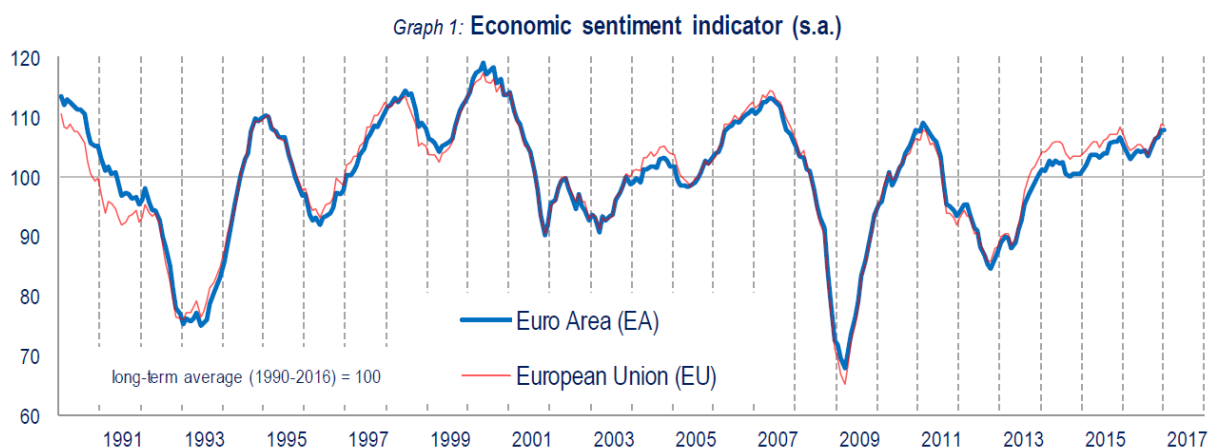
Kilde. Eurostat

Tillit blant bedrifter og forbrukere

[Komisjonens brede tillitsindikator](#) (Economic Sentiment Indicator – ESI) var om lag uendret i januar for euroområdet, mens EU28 hadde en mindre nedgang. I perioden september-desember 2016 hadde begge steget markert etter en viss nedgang etter folkeavstemningen om brexit i juni 2016. I EU28 ligger indikatoren nå 8,5 pst. over gjennomsnittet for de siste 25 årene, mens tallet for euroområdet er 7,9 pst. Etter finanskrisen i 2008-09 har slike nivåer bare vært registrert i en kort periode ved årsskiftet 2010-11.

Blant de store landene hadde Polen, Spania, Nederland og Italia størst økning, mens Storbritannia, Sverige og Frankrike trakk mest ned. Tilliten steg i første rekke i industrien, men også forbrukertilliten trakk opp. De øvrige sektorene trakk ned.

BUSINESS AND CONSUMER SURVEY RESULTS

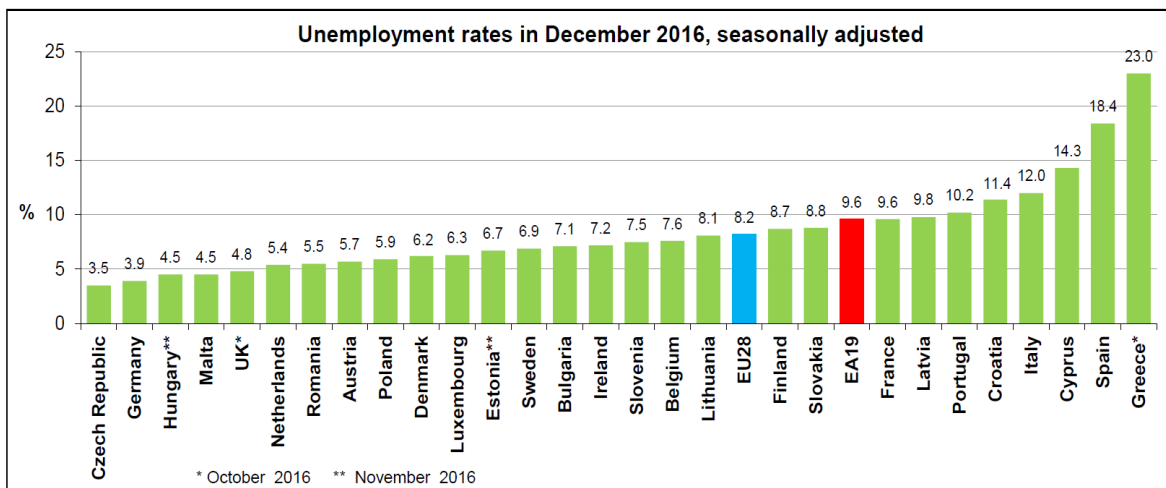
Kilde: Europakommisjonen

Arbeidsledighet

I desember 2016 var den sesongjusterte [arbeidsledigheten](#) i euroområdet 9,6 pst. Dette er ned fra 9,7 pst. i november og 10,5 pst. i desember 2015. Ledigheten i euroområdet har ikke vært lavere siden mai 2009. I EU28 var ledigheten uendret fra november på 8,2 pst. og ned fra 9,0 pst. fra ett år tidligere. Dette er laveste måling siden februar 2009 og godt under nivået fra de første fem årene av dette århundret.

I den siste tolv månedersperioden er arbeidsledigheten i EU28 redusert med 1,84 millioner personer, herav 1,25 millioner i eurosonen. Fortsatt er det om lag 20 millioner arbeidsledige i EU.

Arbeidsledigheten er lavest i Tsjekkia med 3,5 pst., fulgt av Tyskland med 3,9 pst. Hellas og Spania ligger fortsatt høyest med henholdsvis 23, (oktober) og 18,4 pst. Sammenlignet med situasjonen for ett år siden har arbeidsledigheten falt i 24 land og økt i fire. Den største reduksjonen det siste året er registrert i Kroatia (fra 15,0 til 11,4 pst.), Spania (fra 20,7 til 18,4 pst.) og Portugal (fra 12,2 til 10,2 pst. (I Spania var ledigheten på sitt høyeste i 2013 med gjennomsnittlig 26 pst.))

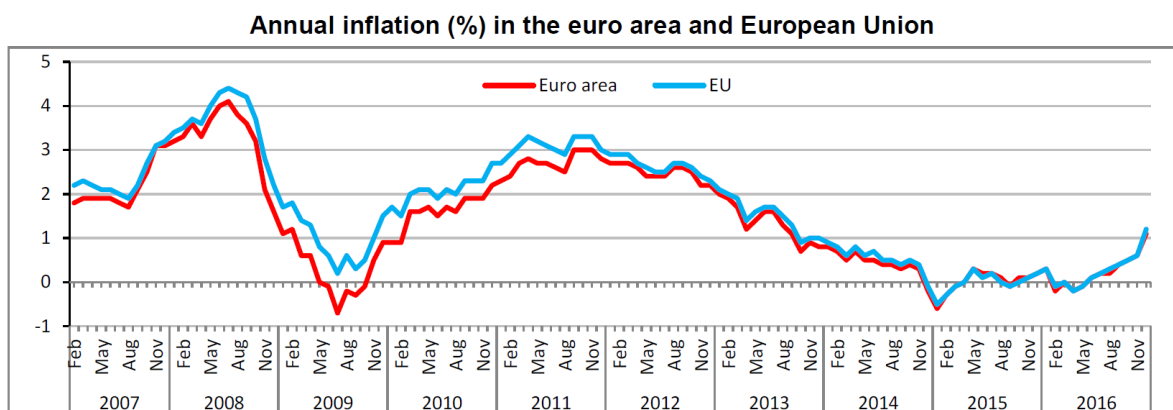

Kilde: Eurostat

Ungdomsledigheten er også redusert det siste året, men er fortsatt høye 18,6 pst. i EU samlet og 20,9 pst. i euroområdet. Tyskland ligger klart lavest med 6,5 pst. I motsatt ende ligger Hellas med 23,0 pst., Spania med 18,4 pst. og Italia med 12,0 pst.

Prisstigning

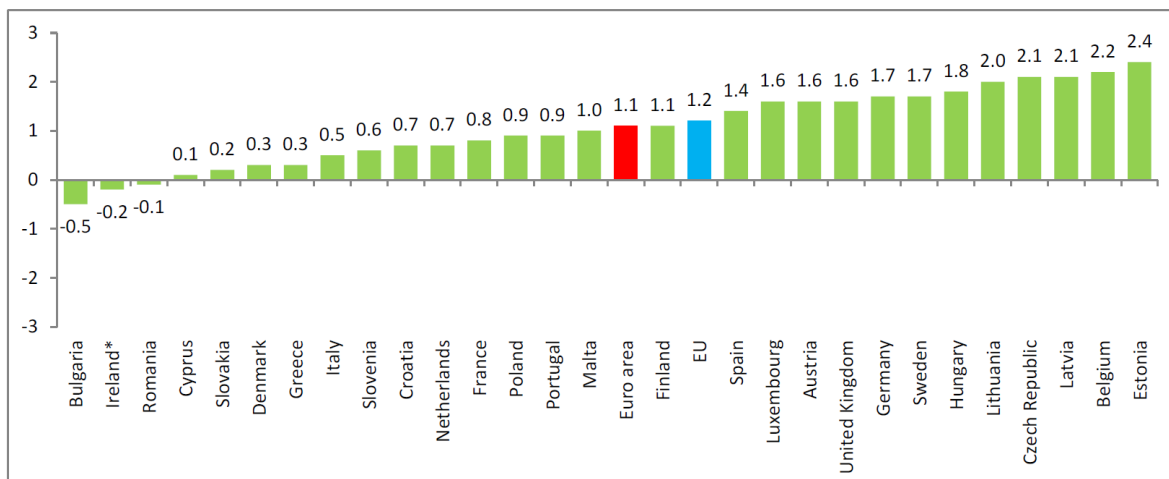
[Den årlige prisstigningen](#) (KPI – konsumprisindeksen) steg i desember 2016 til 1,1 pst. i euroområdet og 1,2 pst. i EU28. Begge er opp fra 0,6 pst. i november. Bidraget til prisveksten fra energiprisene snudde i desember til positivt ved at indeksen for denne kategorien steg med 2,1 pst. Uten energi steg KPI 1,0 pst.

Kilde: Eurostat

Prisstigningen varierer betydelig mellom land. I desember hadde tre av 28 medlemsland nedgang i prisene i den siste tolv månedersperioden. Størst nedgang har Bulgaria med 0,5 pst. Høyest lå Estland, Belgia, Latvia, Tsjekia og Litauen med prisvekst i området 2-2½ pst. Den europeiske sentralbankens inflasjonsmål for euroområdet er nær 2 pst.

Annual inflation rates (%) in December 2016, in ascending order

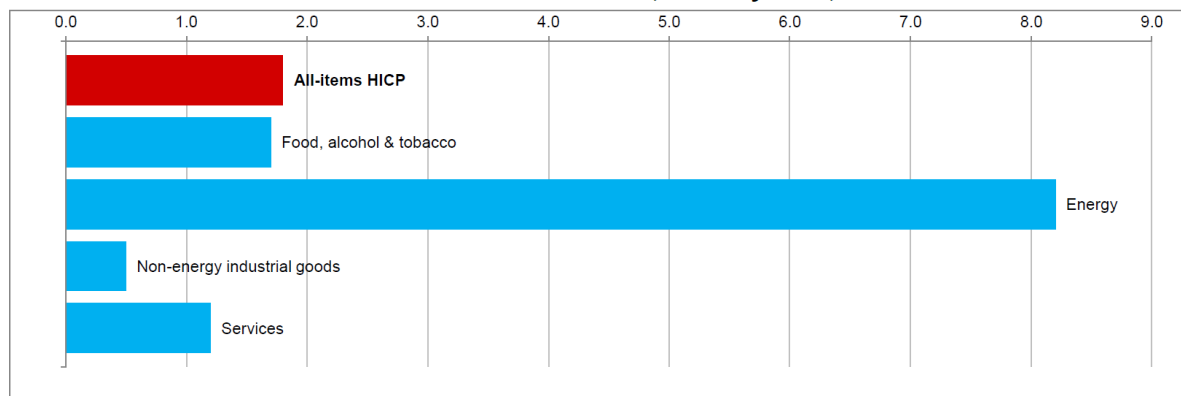

* Data for Ireland are for November 2016.

Kilde: Eurostat

Tidligestimatet for euroområdet viser at [prisstigningen](#) tok seg ytterligere opp til 1,8 pst. i januar. Inflasjonen har ikke vært høyere siden årsskiftet 2012-13. Oppgangen er i hovedsak drevet av sterk vekst i energiprisene (+8,1 pst.). Så sent som våren 2016 bidro energiprisene sterkt til at samlet prisvekst var negativ. Uten energi steg KPI med 1,1 pst., som også er en viss oppgang fra de foregående månedene.

Euro area annual inflation, January 2017, %

Kilde: Eurostat

Eurogruppen og ECOFIN

- Det ble ikke gjort fremskritt i arbeidet med andre statusgjennomgang av det greske stabiliseringsprogrammet. Fortsatt betydelig uenighet mellom IMF og Eurogruppen om behovet for gjeldslette.
- Eurogruppens vurdering er at Spanias budsjettplan for 2017 i hovedsak oppfyller Stabilitets- og vekstpakten, mens Litauen har risiko for en større overskridelse.
- Maltas formannskapsprogram for ECOFIN ble godkjent uten diskusjon.
- Kommisjonen presenterte forslag til midlertidig unntak for generell omvendt avgiftsplikt i merverdiavgiften. Flere medlemsstater mente at de foreslåtte vilkårene for å søke unntak var for strenge.
- ECOFIN vedtok rådskonklusjoner om den årlige vekstundersøkelsen, varslingsrapporten om makroøkonomiske ubalanser og godkjente anbefalingene om den økonomiske politikken i euroområdet for 2017-18. Sistnevnte skal godkjennes av Det europeiske råd før endelig vedtak. Konklusjonene og anbefalingene danner grunnlaget for det videre arbeidet i det europeiske semesteret.

*Kommende møter
Maltas formannskap
våren 2016*

Eurogruppen og ECOFIN:

20.-21. februar

20.-21. mars

6.-7. april (uformelt)

22.-23. mai

15.-16. juni

Det europeiske råd:

9.-10. mars

22.-23. juni

Eurogruppen 26. januar 2017

Eurogruppen hadde en lang dagsorden med Hellas' økonomiske tilpasningsprogram, IMFs artikkel IV-gjennomgang av euroområdet, anbefalingen for den økonomiske politikken i euroområdet samt Spanias og Litauens budsjettplaner som de viktigste sakene.

Det økonomiske tilpasningsprogrammet for Hellas

Hellas fikk i august 2015 en avtale med eurolandenes krisefinansieringsmekanisme, ESM, om et tredje økonomisk tilpasningsprogram siden 2010. Totalrammen for det nye programmet er 86 mrd. euro. Av dette ble 21,4 mrd. euro utbetalt i løpet av 2015 og ytterligere 10,3 mrd. euro i 2016. Det umiddelbare kapitalbehovet i bankene var klart lavere enn man hadde lagt til grunn.

Den andre statusgjennomgangen, som omfatter 33 spesifiserte reform- eller budsjetttiltak innenfor fire hovedpilarer, startet i slutten av oktober. Disse pilarene er 1) ratifikasjon av den mellomlangsigtede planen, som blant annet omfatter mål for det rentekorrigerede budsjettoverskuddet (primæroverskuddet) i 2018 og på mellomlag sikt, 2) arbeidsmarkedsreformer i tråd med beste praksis i EU, herunder når det gjelder gruppeoppsigelser og kollektive forhandlinger, 3) bedre forretningsklimaet gjennom liberalisering av frie yrker, vedta lov om lisenser, redusere byråkratiske hindre, investeringshindre og andre tiltak for å bedre konkurransevnen og 4) avklare med kreditorene hvilke statlige eiendeler og foretak som skal bli overført til det nye privatiserings- og investeringsfondet.

Målet var å ferdigstille den andre statusgjennomgangen i 2016. Dette lyktes ikke. Eurogruppen godkjente i desember at den europeiske krisefinansieringsmekanismen (ESM) kunne iverksette tiltak på kort sikt for å redusere gjeldsbelastning med anslagsvis 20 pst. av BNP i 2060 (forlengelse av gjennomsnittlig løpetid for lånene, glatting av betalingsprofiler, rentebytteavtaler og andre finansielle operasjoner samt frafall av opptrapping av rentemargin i 2017).

ESM-tiltakene ble 14. desember satt på vent etter at den greske regjeringen hadde vedtatt en engangsutbetaling til minstepensjonistene uten å ha tatt opp saken med representantene for kreditorene. Forbeholdet ble løftet igjen 23. januar etter at den greske regjeringen hadde overbevist kreditorrepresentantene om at budsjettmålet for 2016 ville nås og at slike ensidige tiltak ikke skulle skje igjen.

Eurogruppen fikk 26. januar en orientering fra representantene for kreditorinstitusjonene (Kommisjonen, IMF, ESM og ECB) og Hellas' finansminister Tsakalotos om utviklingen i arbeidet med programmets andre statusgjennomgang. Tsakalotos hadde med to brev som skisserte den greske regjeringens forslag. Disse ble avvist som utilstrekkelige. Hellas ble bedt om å komme opp med ytterligere reformtiltak for arbeidsmarkedet, pensjoner og skatt for å sikre at det rentekorrigerede budsjettoverskuddet når 3,5 pst. av BNP i 2018 og årene deretter.

Fra Euro-gruppens møterom. Photo: European Union

IMFs vurdering er at ytterligere reformer (utover det som ble avtalt ved etableringen av programmet i 2015) og betydelig gjeldslette er nødvendige for at Hellas' statsfinanser skal være bærekraftige. Iht. IMFs regelverk er bærekraftige statsfinanser en forutsetning for finansiell deltakelse i programmer. IMF tok til orde for å inkludere i pakken for andre statusgjennomgang en automatisk konsolideringsmekanisme dersom budsjettmålene på mellomlang sikt

ikke nås. Tsakalotos understreket at reform- og budsjettiltak utover det partene ble enige om i 2015 er uaktuelt. Han fikk støtte fra Frankrikes finansminister Sapin, som gikk imot en slik mekanisme, som binder opp regjeringen i flere år fremover.

EU-institusjonene mener at IMF's anslag for gresk økonomisk vekst og budsjettutvikling er for pessimistiske. En rekke euroland holdt fast ved at IMF's deltakelse er en forutsetning for fortsatt program. Finansministrene viste i denne sammenheng til Eurogruppens løfter fra mai 2016, om ytterligere gjeldslette ved negativ utvikling forutsatt at Hellas overholder reformprogrammet.

Flere finansministre mente at statusgjennomgangen må på plass i løpet av februar. I perioden mars-september vil oppmerksomheten være rettet mot nasjonale valg i Nederland, Frankrike og Tyskland. Den greske stat vil i løpet av denne perioden få likviditetsproblemer. Ferdigstillingen av andre statusgjennomgang er ventet å utløse ytterligere lån på om lag 5½ mrd. euro.

Under pressekonferansen etter Eurogruppens møte uttrykte formann Dijsselbloem at en rask ferdigstilling av andre statusgjennomgang er i alles interesse. Dette kunne også støtte opp under den positive trenden med sterkere økonomisk oppsving og budsjettutvikling enn ventet. Dijsselbloem oppfordret Hellas og representantene for kreditorene til å fortsette den konstruktive dialogen med sikte på å løse de utestående spørsmålene. Kommissær Moscovici la til at EU-institusjonene vil fortsette kontakten med den greske regjeringen i de kommende dagene for å forberede en rask retur til Aten for evalueringsteamet. Han la til at Hellas hadde oppnådd bemerkelsesverdig sterke resultater. Moscovici listet også opp uavklarte reformtiltak innen arbeids-, produkt- og elmarkedet, samt mål for budsjettutviklingen etter 2018 og en mekanisme som sikrer budsjett disiplin, også etter at programmet er slutt.

Oppdatering

Den greske regjeringen er i hovedsak villig til å gjennomføre reform- og budsjettiltak for å oppfylle avtalen fra 2015, men ønsker ikke å gå lenger, slik IMF krever. Uenigheten om tilpassningsprogrammet er nå i hovedsak mellom Hellas og IMF. Samtidig krever Tyskland og en del andre land IMF-deltakelse for fortsatt program.

Hellas' rentekorrigerede budsjettoverskudd i 2016 ble mer enn dobbelt så høyt som måltallet på 0,5 pst. av BNP, avtalt i MoU'en fra 2015.

IMF's oppdaterte beregninger viser at uten vesentlig gjeldslette og ytterligere økonomiske reformer, vil landets statsgjeld komme ned i 164 pst. av BNP i 2022 før den deretter raskt stiger til 275 pst. av BNP i 2060. Rapporten, som er fortrolig og ble lekket i forbindelse med Eurogruppens møte, ble drøftet i IMF's styre 6. februar.

I møtet 6. februar støttet de fleste av IMF's 24 styremedlemmer i all hovedsak administrasjonens vurderinger, herunder behovet for en betydelig gjeldssanering. Som et hint til de europeiske styremedlemmene ble det også understreket at en gjeldslette må være basert på realistiske forutsetninger om Hellas' evne til å skape bærekraftige budsjettoverskudd og langsiktig vekst. «Andre styremedlemmer (les europeiske) hadde andre vurderinger av budsjettutviklingen og den greske statsgjeldens bærekraft».

Kravet om IMF-deltakelse for fortsatt Hellas-program ble gjentatt fra tysk side senest samme dag som IMF-møtet. Eurogruppens formann uttalte dagen etter møtet at IMF baserte sin diskusjon på et utdatert syn på gresk økonomi og etterlyste ærlighet i vurderingene.

Det har ikke vært utvikling i arbeidet med statusgjennomgangen siden Eurogruppens møte. EU-institusjonene avventer fremgang fra gresk side.

IMFs artikkel IV-konsultasjon med euroområdet

IMF orienterte om resultatene fra artikkel IV-konsultasjonen (interim) med euroområdet. Det er betydelig grad av enighet mellom Eurogruppen/Kommisjonen og IMF om de økonomiske utsiktene, risikobildet og tilrådingene i den økonomiske politikken. BNP-veksten i euroområdet er i ferd med å styrke seg, og for første gang siden finanskrisen ventes alle landene å ha økonomisk vekst. (De første anslagene på BNP-veksten i 4. kvartal 2016, offentliggjort 31. januar, viste høyere vekst enn de foregående kvartalene – også etter at 3. kvartal er oppjustert.) Risikoen for den videre utviklingen er på nedsiden og knyttet til interne faktorer (mulig politisk ustabilitet) og eksterne forhold (Trump-administrasjonen og brexit). Viktigheten av strukturreformer, global handel og styrking av EUs indre marked understrekes også. Disse forhold skal bidra til høyere vekst, jobbskaping og økt levestandard.

Det europeiske semester – politikkanbefaling for euroområdet i 2017-18

Dette punktet er omtalt samlet under ECOFIN-møtet, som godkjente rådskonklusjoner om anbefalingene dagen etter. Rådskonklusjonene var allerede avklart før møtet.

Utkast til budsjettplaner for Spania og Litauen

Spania sendte 9. desember 2016 inn oppdatert utkast til budsjettplan for 2017. (Den foreløpige planen fra oktober 2016 var basert på uendret politikk ettersom regjeringen Rajoy da fortsatt var et forretningsministerium.)

Kommisjonen konkluderte 17. januar 2017 med at budsjettplanen vurderes som «hovedsakelig å oppfylle» Stabilitets- og vekstpakten. Konsolideringen i 2017 og samlet for 2016-17 er ventet å oppfylle kravene. Den klare forbedringen skyldes i første rekke vedtak om skatteendringer i desember 2016. Kommisjonen anslår at budsjettunderskuddet på 3,3 pst. av BNP i 2017 vil avvike 0,2 prosentpoeng fra Rådets vedtak i den opptrappede underskuddprosedyren (august 2016). Budsjettbedringen er likevel betydelig fra anslåtte 4,6 pst. av BNP i 2016.

Kommisjonen tilrår også at den spanske regjeringen forserer arbeidet med å styrke budsjett-rammeverket (inklusive på lokalt nivå) og det offentlige innkjøpsregelverket.

Litauens oppdaterte budsjettplan for 2017 vurderes av Kommisjonen å ha «risiko for ikke å være i samsvar» med Stabilitets- og vekstpakten. Det er fare for betydelig avvik fra det mellomlangsigte budsjettmålet, som for Litauen er definert som et underskudd på 1 pst. av BNP. I 2016 er underskuddet anslått til 0,5 pst. av BNP og det strukturelle underskuddet til 1,0 pst. av BNP.

Den litauiske regjeringen har søkt om fleksibilitet på opp mot 0,5 pst. av BNP ved vurderingen av om underskuddet i 2017 er i tråd med Stabilitets- og vekstpakten. Dette gjøres med grunnlag i konkrete planer om omfattende reformer i arbeidsmarkedet og pensjonssystemet. Kommisjonens foreløpige vurdering er at landet har tilstrekkelig finanspolitisk handlingsrom til å kunne bli innrømmet et slikt avvik. Den endelige vurderingen av om landet er kvalifisert for unntak fra handlingsregelen foretas i mai i forbindelse med behandlingen av landets stabilitetsprogram.

Kommisjonen oppfordret regjeringen til å gjennomføre nødvendige tiltak i den nasjonale budsjettprosessen for å sikre at 2017-budsjettet oppfyller Stabilitets- og vekstpakten.

ECOFIN sa seg enig i Kommisjonens vurderinger. Finansminister De Guindos' løfte om at den spanske regjeringen ville gjennomføre nye tiltak om nødvendig ble ønsket velkommen.

Eurogruppen gjentok oppfordringen til Litauen om å gjennomføre nødvendige konsoliderings-tiltak for å sikre at Stabilitets- og vekstpaktens krav blir oppfylt.

Eurogruppen vil løpende følge opp gjennomføringen av budsjettplanene og forpliktelsene fra en rekke land om ytterligere konsolidering. En første vurdering fra Kommisjonens vil foreligge i mars.

Post-program-overvåkning av Irland og Portugal

Mario Centeno (Portugal) og Eurogruppens formann Jeroen Dijsselbloem (Nederland). Photo: European Union

Hovedformålet med post-program-gjennomgangene er å vurdere tidligere programlands evne til å tilbakebetale innvilgede lån og evt. anbefale korrigerende tiltak.

Kreditorinstitusjonene besøkte **Irland** i månedsskiftet november-desember 2016. Hovedinntrykket er sterk økonomisk vekst og solid budsjettkonsolidering i 2016. Den økte usikkerheten knyttet til den økonomiske utviklingen som følge av Storbritannias utreden av EU gjør det enda mer nødvendig med en forsvarlig finanspolitikk og en omlegging av offentlige utgifter til økte investeringer. Til tross for betydelige fremskritt i de senere årene, er det behov for fortsatt årvåkenhet om utviklingen i banksektoren. Bankene må balansere presset for å øke kredittvolumet mot opprettholdelse av forsiktige utlånstandarder. Eiendoms-markedet må overvåkes nøye.

Kreditorinstitusjonene besøkte **Portugal** i månedsskiftet november-desember 2016. Portugals økonomi fortsetter et moderat oppsving, som holdes tilbake av høy offentlig og privat gjeld, store mengder misligholdte lån samt stivheter i arbeids- og produktmarkedene. Økonomien står overfor betydelig risiko. Regjeringen oppfordres til finanspolitisk forsiktighet og gjennomføring av en vekstvennlig økonomisk politikk, som kan øke vekstevnen og konkurransekraften

samt gjøre økonomien mer robust for sjokk. Som ledd i en slik strategi må selskapsgjelden reduseres og svakhetene i finanssektoren håndteres.

Eurogruppen sa seg enig i kreditorinstitusjonenes vurderinger. Utviklingen i Irland er positiv, men med betydelig risiko knyttet til brexit. Finansminister Noonan vil følge opp anbefalingene. Situasjonen i Portugal ble vurdert som klart svakere selv om det også her var positive tegn i finanspolitikken og finanssektoren. Statsminister Centeno uttalte at den portugisiske regjeringen var klar over landets utfordringer og stod klar til å håndtere dem.

Finanspakten – gjennomføring i medlemslandene

Kommissær Moscovici orienterte Eurogruppen om det pågående arbeidet med å kartlegge om Finanspakten (Fiscal Compact) er gjennomført i medlemslandene, og særlig om kravet om strukturell budsjettbalanse er tatt inn i nasjonal lovgivning. Rapporten ventes ferdigstilt i løpet av noen uker.

Revisjonsrettens spesialrapport om den enhetlige overvåkingsmyndigheten i bankunionen (SSM)

Revisjonsrettens rapport fra november 2016 tegner et blandet bilde av situasjonen. Den europeiske sentralbanken (ECB) har etablert SSM i løpet av kort tid. På den negative siden trekkes det frem at 1) ECB har ikke analysert kompetansebehovet tilstrekkelig slik at dagens kompetanse i staben er utilstrekkelig, 2) selv om SSM-forordningen gir SSM ansvaret for direkte tilsyn av store banker, har ECB-staben kun ledet stedlige tilsyn i 12 pst. av tilfellene, og 92 pst. av tilsynsteamene har vært fra nasjonale kompetente myndigheter, 3) ECB mangler en egnet database med oversikt over nasjonal kompetanse for å sikre effektive tilsyn og 4) ECBs bruk av visse fellestjenester for å spare penger medfører risiko for interessekonflikter på enkelte områder. Dette må håndteres.

Generelt uttrykte Revisjonsretten at manglende tilgang til dokumentasjon innebar at den ikke hadde et fullgodt grunnlag for å vurdere den operasjonelle effektiviteten i styringen av tilsynsfunksjonen.

Eurogruppen støttet hovedinnholdet i Revisjonsrettens rapport. Formann Dijsselbloem ga ECB honnør for effektiv etablering av SSM. ECB uttrykte klart at den vil følge opp anbefalingene med sikte på forbedringer. Eurogruppen vil jevnlig følge opp utviklingen i sin dialog med SSM.

ECOFIN 27. januar

ECOFIN drøftet det maltesiske formannskapsprogrammet, saker knyttet til det europeiske semesteret, moms, Baselkomiteens arbeid og Monti-rapporten om EU-budsjettets egne ressurser.

Pressemeldinger og konklusjoner fra møtet ligger [her](#).

Formann Scicluna hilser på kolleger. Photo: EU2017MT

Det maltesiske formannskapsprogrammet for ECOFIN

Det maltesiske formannskapet presenterte [ECOFIN-programmet](#) for første halvår 2017 med følgende elementer:

Økonomisk politikk

- Gjennomføringen av det europeiske semesteret, som startet med Kommisjonens rapporter i november (behandlet i ECOFIN-møte 27. januar), nye rapporter utover våren for drøfting i ECOFIN og Det europeiske råd (DER). Semesteret avsluttes med vedtak av landspesifikke anbefalinger, som behandles av DER i juni og vedtas formelt i juli.
- ECOFIN foretar løpende vurdering av om medlemslandene oppfylder Stabilitets- og vekstpakten. I vår skjer dette blant annet ved gjennomgangen av medlemslandenes stabilitets- og konvergensprogram.
- Arbeid med å styrke ØMU (Den økonomiske og monetære unionen) med utgangspunkt i Kommisjonens planlagte hvitbok om neste fase i mars.

- Det maltesiske formannskapet sikter mot enighet med Europaparlamentet om en utvidelse av Juncker-kommisjonens investeringsplan i løpet av første halvår. Rådets forhandlingsposisjon ble etablert i desember 2016.
- Det maltesiske formannskapet sikter mot å komme til enighet med Europaparlamentet om en økning i Den europeiske investeringsbankens eksterne lånemandat (resilience initiative).
- ECOFIN vil i løpet av første halvår i år drøfte en rapport fra Kommisjonen om medlemslandenes gjennomføring av Finanspaktens bestemmelse om at strukturell budsjettbalanse skal tas inn i nasjonal lov.

Finansmarked

- Arbeidet med å etablere kapitalmarkedsunionen vil bli gitt høy prioritet. Under det maltesiske formannskapet vil dette omfatte forhandlinger med Europaparlamentet om regelverk for verdipapirisering av enkle, transparente og standardiserte aktiva (STS) med parallell endring i kapitaldekningsforordningen (CRR) for STS. Forhandlingene startet i januar. Forhandlinger er også ventet å starte opp under maltesisk formannskap om forslaget til endringer i forordningen om venturekapitalfond og sosiale entreprenørfond (EuVECA og EuSEF). Rådets forhandlingsposisjon ble lagt i desember og Parlamentets ventes avklart i mars.
- Malta vil prioritere forhandlinger med Europaparlamentet om en revisjon av hvitvaskingsdirektivet. Rådets posisjon ble avklart i desember, mens Parlamentets posisjon ventes å foreligge relativt tidlig i vårsesjonen.
- Det maltesiske formannskapet vil prioritere arbeidet med å etablere Rådets forhandlingsposisjon om Kommisjonens forslag fra november om tiltak for å redusere risikoen i banksektoren. Forslagene omfatter endringer i regelverkene om krisehåndtering (krisehåndteringsdirektivet – BRRD og forordningen om den felles krisehåndteringsmyndigheten – SRMR) og kapitaldekningsregelverkene (kapitaldekningsdirektivet – CRD IV og kapitaldekningsforordningen – CRR). Fremdriften i etableringen av Rådets posisjon og evt. forhandlingene med Europaparlamentet ventes å kunne være raskere for krisehåndteringsregelverkene. Kommisjonens visepresident Dombrovskis har uttrykt forventninger om et forlik mellom institusjonene i løpet av første halvår i år. Forhandlingene om kapitaldekningsregelverkene ventes å ta betydelig lengre tid.
- Det maltesiske formannskapet vil arbeide med å etablere en forhandlingsposisjon om Kommisjonens forordningsforslag fra november om krisehåndteringshåndtering for sentrale motparter (CCPs).
- Fortsette arbeidet med å ferdigstille bankunionen. Dette vil i hovedsak omfatte tekniske forhandlinger i Rådets arbeidsgruppe om Kommisjonens forslag om gradvis innføring av en felles innskuddsgarantiordning (EDIS) og etablering av et offentlig sikkerhetsnett (backstop) fra senest 2024 for det felles krisehåndteringsfondet i bankunionen. Arbeidet vil foregå med utgangspunkt i ECOFINs veikart fra juni 2016 om risikoreduksjon og –spredning i bankunionen.
- I tillegg er det maltesiske formannskapet rede til å starte arbeid med evt. nye finansmarkedsforslag fra Kommisjonen og starte forhandlinger med Europaparlamentet dersom sistnevnte klarer å etablere en forhandlingsposisjon om utkastet til forordning om store bankers tåleevne (Banking Structural Reform). Forhandlingene om Basel IV i Baselkomiteen og evt. påfølgende oppfølging fra Kommisjonen vil også bli fulgt.

Skatt:

- Det maltesiske formannskapet vil arbeide med sikte på enighet om de foreslåtte endringene i skatteomgåelsesdirektivet (ATAD2). Endringene gjelder særlig hybride mismatch mot tredjeland. Et kompromissforslag må løse uenigheten om unntak for finanssektoren og ikrafttredelsestidspunkt.
- Medlemslandenes diskusjon av forslaget til nye tvisteløsningsmekanismer i skatteavtalesaker vil starte under maltesisk formannskap. Malta anser effektiv tvisteløsning som svært viktig og arbeider med sikte på en avtale i løpet av 1. halvår 2017.
- Malta vil prioritere forslaget til endringer i merverdiavgiftsdirektivet fra desember 2016. Forslaget inneholder bl.a. regler som skal forenkle merverdiavgiftsbehandlingen ved elektronisk handel over landegrensene. Videre er det foreslått at medlemslandene kan benytte samme (lave) sats i merverdiavgiften for elektroniske som for trykte publikasjoner.
- Malta vil starte Rådets innledende drøftelser om et felles grunnlag i selskapsskatten (CCTB) med sikte på å oppnå enighet om de nye elementene sammenlignet med 2011-forslaget. Saken er satt opp på ECOFINs agenda i juni 2017.
- Forslaget om midlertidig omvendt avgiftsplikt i merverdiavgiften som ble lagt frem i desember 2016, vil trolig behandles av ECOFIN i løpet av første halvår 2017.
- Arbeidet med EUs liste over ikke-samarbeidende skattejurisdiksjoner (svartelisten) vil fortsette under maltesisk formannskap. ECOFINs rådskonklusjoner fra november 2016 innebærer at den endelige listen over skattejurisdiksjoner skal foreligge innen utgangen av 2017. Det maltesiske formannskapet tar sikte på å oppnå enighet om vilkåret for rettferdig beskatning, og da særlig spørsmålet om lav/ingen selskapsskatt.
- Det utvidede samarbeidet om en finansiell transaksjonsskatt (FTT) mellom 10 medlemsland fortsetter i 2017. Det er ventet at ECOFIN vil få en statusoppdatering i løpet av Maltas formannskapsperiode.

Det maltesiske formannskapet har også offentliggjort et [veikart](#) for rådets arbeid med BEPS-relaterte saker første halvår 2017.

EUs budsjett:

- Det maltesiske formannskapet vil legge til rette for den årlige budsjettprosessen, dvs. arbeid med endelig godkjenning av Kommisjonens gjennomføring av 2015-budsjettet (decharge), implementere 2017-budsjettet og forberede Rådets retningslinjer for 2018-budsjettet. Kommisjonen vil legge fram forslag til 2018-budsjett i mai/juni 2017.
- Malta vil prioritere reformen av finansforordningen for EUs budsjett. Finansforordningen gir retningslinjer for gjennomføringen av budsjettet. Hensikten med reformen er å forenkle budsjettprosessen og dermed øke budsjettets fleksibilitet og tilpasnings-evne. Det arbeides med sikte på at Rådets posisjon skal foreligge i mai 2017. Deretter skal saken forhandles med Parlamentet.
- Under det maltesiske formannskapet ble Monti-utvalgets anbefalinger om ny finansiering av EU presenteres for ECOFIN (27. januar 2017).
- Det maltesiske formannskapet vil arbeide videre med Kommisjonens forslag til midtveisrevisjon av EU-budsjettets flerårige finansielle rammer (Multiannual Financial Framework, MFF) med sikte på å en avtale mellom Rådet og Parlamentet. Malta vil også fortsette diskusjonene av neste MFF-periode (etter 2020).

I sin kommentar trakk Visepresident Dombrovskis særlig frem arbeidet med kapitalunionen og bankunionen samt det tettere eurosamarbeidet.

ECOFIN vedtok deretter arbeidsprogrammet uten diskusjon.

Merverdiavgift: Omvendt avgiftsplikt

Kommissær Moscovici presenterte Kommisjonens forslag om omvendt avgiftsplikt i merverdiavgiften, som ble lagt fram 21. desember 2016. Kommisjonen foreslår at land som er svært utsatt for merverdiavgiftssvindel, midlertidig kan innføre omvendt avgiftsplikt for større transaksjoner mellom næringsdrivende. Omvendt avgiftsplikt innebærer at ansvaret for beregning og betaling av merverdiavgift flyttes fra selgeren til kjøperen ved transaksjoner mellom næringsdrivende. En nærmere omtale av forslaget finnes [her](#).

I presentasjonen understreket Moscovici at unntaket måtte være proporsjonalt med sitt formål og avgrenset så strengt som mulig. Omvendt avgiftsplikt er et unntak fra EUs felles merverdiavgiftssystem og må ikke komme i veien for det større reformarbeidet, «The definitive VAT regime», sa Moscovici. Kommisjonen har derfor foreslått et sett strenge, men objektive kriterier for utvelgelsen av land som kan søke om unntak.

Kommisjonens konsekvensanalyse beskriver flere uheldige effekter av omvendt avgiftsplikt i merverdiavgiften - for eksempel kan merverdiavgiftssvindel skifte til detaljhandelen eller til andre land. De objektive kriteriene er derfor finjustert slik at Østerrike og Tsjekkia kan søke unntak, samtidig som de er strenge nok til å beskytte det indre markedet, sa Moscovici. Unntaksreglene må også være tidsbegrenset, og Kommisjonen har foreslått at direktivet utløper 30. september 2022. Videre foreslår Kommisjonen at unntak kan trekkes tilbake dersom det viser seg å ha større negative konsekvenser for det indre markedet enn forventet.

Forslaget til direktiv er resultatet av et vanskelig politisk og lovteknisk kompromiss, sa Moscovici. Selv har han større tro på at økt samarbeid mellom medlemslandene er den beste måten å bekjempe merverdiavgiftssvindel. Gjennom reformarbeidet på merverdiavgifts-område vil omfanget av svindel knyttet til handel mellom EU-land reduseres betraktelig. Kommisjonen arbeider med sikte på å legge fram et lovforslag om dette senere i 2017.

ECOFINs diskusjon av forslaget var preget av landene som ønsker å innføre omvendt avgiftsplikt. Både Tsjekkia og Østerrike var kritiske til at muligheten til å innføre omvendt avgiftsplikt skulle baseres på et stort avvik mellom beregnet og betalt merverdiavgift (merverdiavgifts-gap). Kommisjonen har foreslått at bare land som har et merverdiavgifts-gap 5 prosentpoeng over gjennomsnittlig merverdiavgifts-gap i medlemsstatene kan søke om unntak. Gjennomsnittlig merverdiavgifts-gap i medlemsstatene er for tiden 10,2 pst. Implisitt sier Kommisjonen dermed at et merverdiavgifts-gap på 15 pst. er akseptabelt, sa den tsjekkiske finansministeren Andrej Babis. Østerrike, representert ved Harald Waiglein, påpekte at det er usikkert om merverdiavgifts-gapet er et godt mål på omfanget av merverdiavgiftssvindel. Vilkåret for å kvalifisere for unntak for omvendt avgiftsplikt bør heller baseres på et vitenskapelig basert mål på svindel.

Østerrike og Tsjekkia var også negative til forslaget om tidsavgrensningen for direktivet og at Kommisjonen skal kunne trekke unntak tilbake allerede etter 6 måneder. Usikkerheten om unntakets varighet og den korte perioden det kan virke for innebærer at det ikke blir forsvarlig å innføre omvendt avgiftsplikt. Kompetansen til å trekke tilbake tillatelse til omvendt avgiftsplikt bør ligge hos rådet, ikke hos Kommisjonen, sa Babis.

Østerrike pekte på at vilkårene i Kommissjonens forslag er så strenge at verken Østerrike eller Tsjekia kan innføre omvendt avgiftsplikt. Østerrike fikk støtte av Slovakia, Ungarn og Tyskland, som alle mente at vilkårene var for stramme. Dette stod i motsetning til Kommisær Moscovicis uttalelse tidligere i møtet om at vilkårene er finjustert nettopp for å passe Østerrikes og Tsjekkias behov.

Slovenia og Spania uttrykte imidlertid skepsis til forslaget om omvendt avgiftsplikt. Slovenias finansminister Mateja V. Erman pekte på at omvendt avgiftsplikt innebærer økt risiko for at svindel flytter til andre land eller at det oppstår nye former for svindel. Videre pekte Erman på de potensielt høye administrative kostnadene knyttet til å innføre omvendt avgiftsplikt i parallell med det ordinære systemet for innbetaling av merverdiavgift. Spanias finansminister Luis De Guindos pekte på at omvendt avgiftsplikt bryter med prinsippene for merverdiavgiften og at det er uheldig at det innføres to parallelle merverdiavgiftssystemer i EU. Unntaket må derfor være strengt avgrenset slik Kommissjonen foreslår, sa De Guindos.

Diskusjonen av forslaget om omvendt avgiftsplikt vil fortsette i rådets arbeidsgrupper.

Mateja V. Erman (Slovenia) og Per Borlund (Sverige). Photo: European Union

Det europeiske semesteret – generelt

Det europeiske semesteret er EUs viktigste ramme for samordningen av den økonomiske politikken. Kommisjonen offentliggjorde 16. november en pakke med dokumenter som representerer starten på det europeiske semesteret 2017. Disse er 1) den årlige vekstundersøkelsen, 2) varslingsrapporten om makroøkonomiske ubalanser og 3) utkast til Rådets anbefalinger om den økonomiske politikken i euroområdet. Rapportene behandles og følges opp i ECOFIN og andre rådsformasjoner samt i Det europeiske råd. Nye rapporter lanseres og drøftes i løpet av semesterperioden, som varer til juli 2017.

Det europeiske semesteret - den årlige vekstundersøkelsen

Den årlige vekstrapporten skisserer de overordnede utfordringene i den økonomiske politikken i EU. Arbeidsledigheten og offentlig budsjettunderskudd har falt markert siden 2013 og ventes fortsatt å falle. Kommisjonen understreker likevel at oppsvinget er skjørt og produktivitetsutviklingen ligger under det langsiktige potensialet. Investeringsnivået er ikke tilbake til førkrisenivået blant annet som en følge av fortsatt høy privat og offentlig gjeld. Den høye arbeidsledigheten i store deler av EU har gitt negative sosiale konsekvenser i flere land.

I lys av ovenstående beskrivelse av situasjonen holder Kommisjonen i vekstrapporten for 2017 fast ved prioriteringene fra de senere år: 1) fremme investeringer, 2) gjennomføre struktur-reformer og 3) føre ansvarlig finanspolitikk.

Investeringene skal økes ved å forlenge Juncker-kommisjonens investeringsplan og intensivere arbeidet med å fjerne investeringshindre, som er investeringsplanens tredje pilar.

Medlemslandene oppfordres til å fjerne nasjonale og grensekryssende investeringshindre samt styrke det indre markedet og investeringsklimaet i EU som helhet. ECOFIN støtter Kommisjonens vurdering om at velfungerende insolvensrammeverk er avgjørende for investeringsbeslutninger. Ministrene er også enig i at rammeverkene må forbedres både på EU-nivå og i medlemslandene. Tiltak som omfatter banksektoren må gjennomføres i tråd med krisehåndteringsdirektivet (BRRD). Utviklingen av kapitalmarkedsunionen er også viktig for investeringsklimaet.

Kommisjonens analyser viser at den faktiske gjennomføringen av strukturreformer i medlemslandene må forbedres. Reformene skal bidra til å øke produktivitsveksten og skape flere arbeidsplasser. På EU-nivå vil fortsatt utbygging av det indre markedet, herunder det digitale indre markedet, stå sentralt. EU-landene må fortsette reformene av arbeidsmarkedene gjennom å sikre høy grad av fleksibilitet, kvalifisert arbeidsstyrke og sosialt sikkerhetsnett. Bekjempelsen av ungdomsledighet skal intensiveres og flyktninger må integreres i arbeidsmarkedet.

ECOFIN sier seg i rådskonklusjonene i hovedsak enig i Kommisjonens analyse av den økonomiske situasjonen og politikutfordringene i EU.

Rådet er enig med Kommisjonen i at reformarbeidet må styrkes og understreker viktigheten av å overvåke innsatsen, herunder i gjennomføringen av de landspesifikke anbefalingene om den økonomiske politikken i løpet av året. ECOFIN peker imidlertid på at den årlige vekstundersøkelsen har for lite vekt på behovet for reformer i medlemslandenes produkt-markeder. Dette er et område som må prioriteres i og med at reformer her øker produktiviteten og veksten direkte uavhengig av økonomiske forhold.

ECOFIN understreker videre at sosialforsikringssystemet i medlemslandene, herunder offentlige pensjonssystemer, må være budsjettmessig bærekraftig.

Rådet er enig med Kommisjonen i betydningen av å øke kvaliteten og sammensetningen av offentlige finanser i retning av investeringer og andre vekstfremmende utgifts- og inntektskategorier. Rådet stadfester at medlemslandenes finanspolitikk må gjennomføres i fullt samsvar med Stabilitets- og vekstpakten. Det pekes samtidig på at pakten tillater de automatiske stabilisatorene å virke rundt den avtalte strukturelle tilpasningsbanen og inneholder betydelig fleksibilitet til å justere finanspolitikken til utviklingen i medlemsstatene uten å sette det overordnede målet om sunne og bærekraftige offentlige finanser i fare. Rådet understreket viktigheten av at Kommisjonen er konsistent i behandlingene av søknader fra medlemsland om å benytte Stabilitets- og vekstpaktens fleksibilitet. Noen land, som overoppfyller sine mellomlangsigtede mål om budsjettbalanse, bør bruke det finanspolitiske handlingsrommet til ytterligere å styrke den innenlandske etterspørselen og vekstevnen. Samtidig understreker Rådet at mange land har behov for å få kontroll over underskudd og gjeld.

Michel Sapin (Frankrike) og Pier Carlo Padoan (Italia) på ECOFIN-møtet. Photo: European Union

Det europeiske semesteret – varslingsrapporten om makroøkonomiske ubalanser

I varslingsrapporten om makroøkonomiske ubalanser presenterte Kommisjonen en rekke økonomiske indikatorer som kan gi en foreløpig indikasjon på slike ubalanser. Generelt er det gjort fremskritt i landenes bestrebelser på å redusere ubalansene, men det er fortsatt risiko i en del land. Flere land har redusert underskuddet på driftsbalansen overfor utlandet, men enkelte har fortsatt stort overskudd. Det store og voksende overskuddet i euroområdet

Samlet har sitt motstykke i fortsatt svak innenlandsk etterspørsel og lavt investeringsnivå. Videre reduseres den private gjelden, men ikke i tilstrekkelig rask tempo. Dette fører til lav fortjeneste og fortsatt stor andel misligholdte lån i banksektoren. Selv om sysselsettingen øker, er arbeidsledigheten meget høy i noen land. I enkelte land øker boligprisene bekymringsfullt raskt.

Kommisjonen vil gjennomføre dybdeanalyser om makroøkonomiske ubalanser i 13 land – seks færre enn i fjor. Disse er Bulgaria, Finland, Frankrike, Irland, Italia, Kroatia, Kypros, Nederland, Portugal, Slovenia, Spania, Sverige og Tyskland, som alle også ble undersøkt i fjor. Belgia, Estland, Romania, Storbritannia, Ungarn og Østerrike er tatt av listen.

ECOFIN vedtok konklusjoner om Kommisjonens rapport. I denne uttrykkes det at Rådet i hovedsak deler Kommisjonens vurderinger. Med utgangspunkt i det økende driftsbalanseoverskuddet i euroområdet er man enig om behovet for å gjennomføre ytterligere aktive reformer for å fremme investeringer og øke vekstpotensialet.

ECOFIN ønsket velkommen Kommisjonens planer om å offentliggjøre dybdeanalysene om makroøkonomiske ubalanser som en del av landrapportene i februar. Det understrekes at analysene må konsentreres om hovedutfordringer som høy privat og offentlig gjeld, svak konkurransekraft og vekstevne, risiko knyttet til stigende boligpriser, driftsbalanseoverskudd og –underskudd samt tilpasningsproblemstillinger reflektert i høy arbeidsledighet. Samtidig må det skilles klart mellom de ulike medlemslandenes utfordringer. ECOFIN understreker også at prosedyren for makroøkonomiske ubalanser (MIP) må bli utnyttet fullt ut, herunder å pålegge land å gjennomføre korreksjonstiltak.

Det europeiske semesteret – anbefalinger om den økonomiske politikken i euroområdet

ECOFINs konklusjoner om den økonomiske politikken i euroområdet tegner et relativt positivt bilde av den økonomiske situasjonen. Samtidig advares det mot at de lave investeringene og den høye arbeidsledigheten skaper risiko for vekstutsiktene.

ECOFIN anbefaler at euroområdets medlemsland i 2017-18 gjennomfører følgende tiltak – individuelt og samlet:

- Føre en politikk som støtter opp under bærekraftig og inkluderende vekst på kort og lang sikt. Reformen som øker produktiviteten, bedrer det institusjonelle forretningsklimaet, fjerner investeringshindre og støtter jobbskaping må prioriteres. Land med driftsbalanseunderskudd eller høy utenlandsgjeld bør øke produktiviteten og holde lav lønnsvekst, mens overskuddsland må gjennomføre reformer og investeringer som bidrar til å styrke den innenlandske etterspørselen og vekstevnen.
- Finanspolitikken må både på landnivå og samlet for euroområdet rettes inn mot å finne en rimelig balanse mellom behovet for å sikre bærekraftige offentlige finanser og behovet for å understøtte investeringer for å styrke den økonomiske oppgangen. Med utgangspunkt i dette må medlemsland i underskuddprosedyre sikre rask og effektiv nedbygging av det for store underskuddet. Land som står i fare for å bryte Stabilitets- og vekstpakten, bør gjennomføre ytterligere konsolidering for å sikre at dette ikke skjer. Land som i hovedsak oppfyller pakten bør sikre etterlevelse av regelverket gjennom sine nasjonale budsjettprosesser. På en annen side bør land som overoppyller sine mellomlangtsiktige mål, fortsatt prioritere investeringer for å bedre den langsiktige vekstevnen. ECOFIN trekker frem å gi garantier til garantifondet for

Juncker-kommisjonens investeringsplan (EFSI) som et effektivt tiltak for å bidra til økonomisk vekst i euroområdet.

- Gjennomføre reformer som øker konkurransevne, sysselsetting, jobbkvalitet, fleksibilitet samt økonomisk og sosial konvergens. Dette omfatter tiltak innenfor arbeidsliv, utdanning og livslang læring, effektiv arbeidsmarkedspolitikk, bærekraftige sosialforsikringssystemer og skift bort fra skatt på arbeid, særlig for lavinntektsjobber og for land med svak konkurransevne.
- Fortsette arbeidet med å fullføre bankunionen med utgangspunkt i veikartet som ble etablert i juni 2016 om behovet for risikoreduksjon og -deling. Samtidig må det gjennomføres tiltak for å få ned det høye nivået på misligholdte lån, samt avvikle ineffektive forretningsmodeller og overkapasitet i banksektoren i en del land.
- Gjøre fremgang i arbeidet med å fullføre ØMU der en samtidig tar fullt hensyn til EUs indre marked og prosessen er åpen og transparent mot øvrige EU-land.

ECOFINs konklusjoner avviker med dette fra Kommisjonens anbefaling for den samlede finanspolitiske innretningen. Kommisjonen mente at det innenfor rammen av en ansvarlig finanspolitikk, ville være mulig å føre en ekspansiv finanspolitikk i 2017 tilsvarende inntil 0,5 pst. av BNP for euroområdet samlet for å styrke det skjøre oppsvinget.

ECOFINs konklusjoner for den økonomiske politikken i euroområdet vil forelegges Det europeiske råd 8.-9. mars før formelt vedtak skjer i ECOFIN senere i mars.

Basel IV

ECOFIN drøftet senest i oktober EUs posisjon i de pågående forhandlingene om Basel IV-standarder. Det var enighet om at disse ikke måtte føre til en vesentlig økning i europeiske bankers totale kapitalkrav.

Kommisjonen orienterte om Basel-komiteens arbeid med Basel IV-standardene. Komiteens møte i januar ble avlyst, og nytt møte er planlagt i mars.

I ECOFIN-møtet ble Kommisjonen bedt om å holde finansministrene oppdatert om den videre utviklingen i drøftingene.

Kommentar

Det har vært betydelig uenighet mellom EU og (særlig) USA om utformingen av Basel IV-standardene. USAs holdning ville ha ført til en markert økning i kapitalkravene for europeiske banker.

President Trump ventes å ville ha en mindre streng holdning til kapitalkravene. Federal Reserve er blitt bedt om å avvente nytt forhandlingsmandat fra Trump-administrasjonen før eventuelle kompromiss søkes i Basel-komiteen.

EUs budsjett – nye finansieringsformer

Fra februar 2014 har tidligere EU-kommissær og italiensk statsminister Mario Monti ledet en utvalg på høyt nivå med mandat å gjennomgå EUs budsjett med sikte på å gjøre det mer transparent, demokratisk og bedre rustet for fremtiden. Utvalgets medlemmer kommer fra Rådet, Kommisjonen og Europaparlamentet. Rapporten *“Future Financing of the EU”* ble offentliggjort 17. januar 2017. [Nærmere om Monti-utvalget](#)

Italienske Mario Monti har ledet gruppen som har vurdert nye finansieringsformer for EU-budsjettet. Photo: European Union

Monti-utvalget foreslår å øke EUs egne inntekter gjennom å innføre skatter på EU-nivå eller ved å tilordne en andel av nasjonale skatteinntekter til EU. I dag overfører hvert medlemsland et beløp tilsvarende 0,3 pst. av sitt grunnlag i merverdiavgiften til EUs budsjett. Merverdiavgift fra medlemsstatene finansierer om lag 12 pst. av EU-budsjettet.

I tillegg til en reform av EUs merverdiavgiftsinntekter, foreslår Monti-utvalget å tilføre EU-budsjettet nye egne inntekter fra for eksempel selskapskatt (ev. CCCTB), skatt på finansielle transaksjoner, el-avgift, CO²-avgift, avgift på bensin/diesel og fossilt brensel. Et annet alternativ til nye egne inntekter er en import-skatt på varer produsert i land med høye utslipp av klimagasser. For å vedta nye egne inntekter til EU-budsjettet, kreves det enstemmighet i rådet. Det er dermed lite sannsynlig at det vil komme nye EU-skatter.

Utvalget argumenterer også for at inntekter som har sitt direkte utspring i felles EU-politikk i prinsippet bør tilføres EU-budsjettet. Eksempler er auksjonsinntekter fra EUs kvotehandelsystem, EUs system for grensekontroll (Schengen, ETIAS), den europeiske romstrategien og bevaring av marine biologiske ressurser. Hvis en inntektskilde ikke hadde eksistert uten felles EU-politikk på området, mener utvalget at inntekten i prinsippet bør tilfalle EU. Slike inntekter vil ikke anses som «egne inntekter». Det kan dermed være lettere å få gjennomslag for et slikt forslag.

Utvalget understreker at nye inntekter til EUs budsjett ikke skal komme i tillegg til dagens finansiering. Nye inntekter skal motsvares av en reduksjon i medlemstatens bidrag basert på brutto nasjonalinntekt (BNI), mener utvalget. I dag betaler medlemsstaten et bidrag til EU-budsjettet på om lag 0,7 pst. av eget BNI. Dette utgjør om lag 70 pst. av budsjettets samlede inntekter.

Monti-utvalget har også vurdert tiltak for å gjøre bruken av eksisterende midler mer effektiv og transparent. Utvalget foreslår at prinsippet om «juste retour» avskaffes. Prinsippet innebærer at bevilgninger fra EU til medlemslandene forholdsmessig skal tilsvare landenes bidrag til EU-budsjettet. Utvalget mener at «juste retour» fører til at medlemslandene fokuserer på å minimere eget netto-bidrag til EU-budsjettet i stedet for å ta inn over seg hva som er best for fellesskapet. Prinsippet ga også opphav til Storbritannias rabatt fra 1985 på bidrag til EU-budsjettet. Utvalget foreslår å fjerne alle slike rabatter og rabatter på rabatter som enkelte medlemsstater har fremforhandlet. I rapporten omtales brexit som en gylden mulighet til å reformere EU-budsjettet og gjøre en nytte-kostnads-måling av EUs politikk.

I ECOFIN-møtet presenterte Mario Monti utvalgets rapport. Mottakelsen i ECOFIN var relativt lunken. Ministrene fra Sverige, Kroatia, Polen, Latvia, Hellas, Danmark, Nederland og Tyskland uttrykte alle at dagens finansiering av EU-budsjettet fungerer godt. Imidlertid uttrykte flere land et ønske om å avskaffe bidraget fra merverdiavgift til EU-budsjettet. Tyskland argumenterte likevel for at det burde arbeides videre med mulighetene for å hente inntekter fra felles EU-politikk.

Medlemslandene er splittet når det kommer til rabattene enkelte medlemsland har på sitt bidrag til EU-budsjettet. På den ene siden mente land som i dag har rabatter, at rabattene var godt begrunnet og dermed burde opprettholdes. På den andre siden mener land som ikke nyter godt av dagens rabatt-ordning, at rabattene må avskaffes.

Kommisjonen vil nå vurdere forslagene fra Monti-utvalget i forbindelse med revisjonen av den flerårige finansielle rammen for EUs budsjett (Multiannual Financial Framework, MFF).

Skattesaker

Merverdiavgift: Omvendt betalingsplikt

Kommisjonen la 21. desember 2016 fram forslag om omvendt avgiftsplikt i merverdiavgiften. Forslaget er rettet mot medlemsland med store problemer knyttet til merverdiavgiftssvindel. Slike land kan etter forslaget søke om midlertidig å innføre omvendt avgiftsplikt som et tiltak mot svindel.

Lenker: [Forslag til direktiv](#) og [konsekvensanalyse \(arbeidsdokument fra Kommisjonen\)](#)

Kommisjonen la 21. desember 2016 fram COM(2016) 811 med forslag til endringer i merverdiavgiftsdirektivet om omvendt avgiftsplikt i merverdiavgiften. Omvendt avgiftsplikt innebærer at ansvaret for beregning og betaling av merverdiavgift flyttes fra selgeren til kjøperen ved transaksjoner mellom næringsdrivende. Kommisjonen presenterte sitt forslag til omvendt innkreving for ECOFIN 27. januar 2017. Se omtale [lenger frem](#) i Økonomytt.

Enkelte medlemsland ønsker å innføre generell omvendt avgiftsplikt som et tiltak mot merverdiavgiftssvindel. I det generelle merverdiavgiftssystemet, der selgeren er ansvarlig for å beregne og betale avgiften, kan svindel foregå gjennom å utnytte nettopp denne egenskapen ved avgiften. Ved import av varer fra andre medlemsland, kan importøren vente med å beregne merverdiavgift til varen selges videre. Om importøren legger ned virksomheten uten å betale utestående merverdiavgift, mens kjøperen av varen likevel får refundert inngående merverdiavgift, tappes det avgiftsinntekter fra staten («missing trader fraud»). Om varen omsettes flere ganger, og om det kreves refusjon for inngående avgift i alle ledd, bygges kan det opp en stor avgiftsgjeld før aktørene og varen til slutt forsvinner (karusell-svindel).

Omvendt avgiftsplikt i merverdiavgiften kan være et tiltak mot «missing trader fraud» og «karusellsvindel». Når det er kjøperen og ikke selgeren som er ansvarlig for å beregne og betale merverdiavgift, kan ikke lenger selgeren oppkreve utgående merverdiavgift som ikke blir innbetalt til staten. Både i EUs merverdiavgiftsdirektiv og i den norske merverdiavgiftsloven brukes omvendt avgiftsplikt for produktgrupper som er særlig utsatt for merverdiavgiftssvindel.

Kommisjonens forslag er derfor rettet mot medlemsland med store problemer knyttet til merverdiavgiftssvindel. Slike land kan etter forslaget søke om å innføre midlertidig generell omvendt avgiftsplikt for transaksjoner mellom næringsdrivende. For å regnes som et land med store svindelproblemer, må landet ha et særlig høyt avvik mellom beregnet og faktisk innbetalt merverdiavgift (merverdiavgifts-gap) og en vesentlig andel av merverdiavgifts-gapet må skyldes karusellsvindel.

Hovedelementer i Kommisjonens forslag:

- Medlemslandene kan søke om å innføre midlertidig generell omvendt avgiftsplikt i merverdiavgiften for innenlandske transaksjoner mellom næringsdrivende. Det er Kommisjonen som behandler og ev. innvilger slik søknad.
- Forslaget omfatter enkelttransaksjoner med en verdi over 10 000 euro av både varer og tjenester. Transaksjoner under denne beløpsgrensen skal behandles etter de ordinære reglene.
- Forslaget gjelder *generell* omvendt avgiftsplikt i merverdiavgiften. Det åpnes dermed ikke for at medlemsland søker unntak for enkeltsektorer eller -grupper av varer/tjenester for omvendt betalingsplikt.

- I utgangspunktet kan bare land som er hard rammet av merverdiavgiftssvindel søke om å innføre midlertidig omvendt betalingsplikt. De foreslåtte vilkårene for å være omfattet av forslaget er at:
 - 1) Merverdiavgifts-gapet må være 5 prosentpoeng over gjennomsnittlig merverdiavgifts-gap for medlemslandene (for tiden 10,2 pst.).
 - 2) Minst 25 pst. av merverdiavgifts-gapet må skyldes «karusellsvindel».
 - 3) Det kan godtgjøres at andre tiltak mot svindel ikke har vært effektive.
- Forslaget åpner likevel for at land som ikke oppfyller vilkårene, kan søke om å innføre midlertidig omvendt avgiftsplikt hvis det grenser til et land som har innført omvendt avgiftsplikt og det er stor fare for at svindel flytter til det aktuelle landet fra nabolandet, og dersom andre tiltak ikke har vært effektive.

I sin konsekvensanalyse av forslaget legger Kommisjonen vekt på at mulighetene for merverdiavgiftssvindel skyldes svakheter ved dagens (midlertidige) merverdiavgiftssystem. Særlig gjelder dette B2B-transaksjoner mellom aktører i ulike medlemsland, da importøren kan vente med å beregne og betale merverdiavgift til produktet er solgt videre. Kommisjonens handlingsplan for merverdiavgift som ble lagt fram i april 2016, vil gi en langsiktig løsning på denne muligheten for svindel. Handlingsplanen har fått støtte i både Rådet og i Europa-parlamentet. Her foreslår Kommisjonen at hele EU gjøres til ett merverdiavgiftsområde og at merverdiavgift skal beregnes og betales i den medlemsstaten der produktet endelig leveres til konsum (destinasjonsprinsippet). Det er nylig startet en offentlig høringsprosess (se nedenfor) og det er ventet et lovforslag fra Kommisjonen i løpet av 2017 der alle intra-EU-transaksjoner ilegges merverdiavgift. Imidlertid kan det ta tid før nytt regelverk vedtas og implementeres, og det kan derfor være behov for en midlertidig løsning for medlemsstater som er svært utsatt for merverdiavgiftssvindel. Kommisjonen foreslår derfor at muligheten for å benytte generell omvendt avgiftsplikt utløper etter 5 år.

Forslaget innebærer at enkelte medlemsland kan innføre omvendt avgiftsplikt for transaksjoner av en viss størrelse. Dette vil – om ordningen blir benyttet – føre til ulikheter i merverdiavgiftssystemene mellom medlemsland. I tillegg må medlemsland som ev. benytter seg av omvendt avgiftsplikt videreføre hovedreglene for transaksjoner med verdi under beløpsgrensen. Følgelig gir forslaget økte administrative kostnader både for ligningsmyndigheter og for næringslivet som må forholde seg til ulike parallelle merverdiavgiftssystemer.

På kort sikt forventes forslaget å begrense omfanget av karusellsvindel i de landene som innfører omvendt avgiftsplikt. Imidlertid kan svindelen flytte til et annet medlemsland når ett land ensidig innfører omvendt avgiftsplikt. Videre kan det oppstå nye former for merverdiavgiftssvindel som følge av omvendt avgiftsplikt i enkelte medlemsland. Derfor inneholder forslaget en rekke overvåknings- og rapporteringsplikter for medlemsland som innfører omvendt avgiftsplikt. Forslaget bryter dessuten mot de grunnleggende prinsippene for merverdiavgift. I utgangspunktet virker Kommisjonen skeptisk til sitt eget forslag, noe som også kommer til uttrykk gjennom den foreslåtte sikkerhetsklausulen, som sier at innvilget omvendt avgiftsplikt kan trekkes tilbake på kort varsel dersom det viser seg at tiltaket har betydelig negativ effekt på det indre marked.

Østerrike og Tsjekia har lenge ønsket å innføre omvendt avgiftsplikt som et tiltak mot merverdiavgiftssvindel. Da Rådet behandlet Kommisjonens handlingsplan for merverdiavgift 25. mai 2016, kom det derfor inn en konklusjon som oppfordret Kommisjonen til å legge frem et forslag om innenlandsk generell omvendt avgiftsplikt i merverdiavgiften. Kommisjonen sin

analyse for ECOFIN i juni 2016 uten at det ble konkludert med at et forslag skulle legges fram. Men ved behandlingen av skatteomgåelsesdirektivet ATAD i juli 2016 innebar et politisk kompromiss at Kommisjonen skulle legge fram et forslag om omvendt avgiftsplikt. Dette var et krav for at Tsjekkia skulle støtte skatteomgåelsesdirektivet, som krevet enstemmighet for å bli vedtatt. I følge Kommisjonen er vilkårene for å omfattes av forslaget om omvendt avgiftsplikt spesialdesignet for å imøtekomme Tsjekkias og Østerrikes ønsker om å innføre omvendt avgiftsplikt i kampen mot merverdiavgiftssvindel. Uttalelser fra den tsjekkiske og den østerrikske finansministeren på ECOFIN-møtet i januar tyder imidlertid på at det ikke er klart om disse landene vil oppfylle vilkårene (se rapport fra ECOFIN-møtet lenger frem i Økonomi-nytt). Tsjekkias merverdiavgifts-gap er anslått til 16,14 pst. i 2016, men har den siste tiden iverksatt en rekke tiltak mot merverdiavgiftssvindel. Med et anslått merverdiavgifts-gap på 10,17 pst. vil ikke Østerrike være kvalifisert til å søke.

Forslaget herunder vilkårene for å kvalifisere til omvendt avgiftsplikt vil nå diskuteres av medlemslandene i Rådets arbeidsgrupper.

EU – Merverdiavgift: Tre høringer fra Kommisjonen

Kommisjonen åpnet 20. desember 2016 tre offentlige høringer på merverdiavgiftsområdet. Alle høringene er oppfølging av Kommisjonens tiltaksplan fra april 2016.

Satsfastsettelse: I forbindelse med overgang fra opprinnelsesprinsippet til destinasjonsprinsippet i merverdiavgiften ønsker Kommisjonen å belyse behovet for endringer i mulighetene for medlemslandene til å differensiere satser, å finne den rette riktige balansen mellom harmonisering av merverdiavgift og medlemslandenes nasjonale kompetanse til å fastsette satser, samt å få oversikt over problemer og risikoer knyttet til å tillate større frihet i satsfastsettelsen.

B2B-transaksjoner mellom medlemsland: Etter dagens regler er salg til merverdiavgiftspliktig aktører i et annet medlemsland, unntatt fra avgift. Kjøperen må innberette og betale merverdiavgift i det medlemslandet han er lokalisert. Dette mener Kommisjonen kan komplisere regelverket, føre til høye etterlevelseskostnader og legge til rette for svindel. I høringen ber Kommisjonen om innspill på hvordan gjeldende regler fungerer, forslag til forbedringer som kan gjennomføres på kort sikt og behovet for å gå over til destinasjonsbasert merverdiavgift. Kommisjonen forbereder lovforslag, som ventes i løpet av 2017.

Forenklinger for SMB: SMB-er har gjennomgående de høyeste kostnadene knyttet til etterlevelse av merverdiavgiftsreglene, skriver Kommisjonen. I høringen ønsker Kommisjonen å kartlegge hvordan dagens særlige regler for SMB fungerer og få innspill til mulige forbedringer. Målet er et mer forretningsvennlig merverdiavgiftssystem. Kommisjonen tar sikte på å legge fram lovforslag høsten 2017.

Fristen for å avgi høringsuttalelse er 20. mars 2017 (alle høringene).